

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

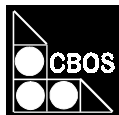
BS/24/2003

CZEGO OCZEKUJEMY, CZEGO SIĘ OBAWIAMY W NAJBLIŻSZEJ PRZYSZŁOŚCI?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

CZEGO OCZEKUJEMY, CZEGO SIĘ OBAWIAMY W NAJBLIŻSZEJ PRZYSZŁOŚCI?

- Zarówno oczekiwania, jak i obawy dotyczące sfery życia osobistego w najbliższej przyszłości koncentrują się wokół trzech dziedzin: materialnych warunków życia, pracy i zdrowia. W **tym roku praca wyraźnie zdominowała myślenie Polaków o najbliższej przyszłości**, wokół niej koncentruje się zarówno najwięcej obaw, jak i nadziei.
- W styczniu 2003 roku oczekiwania na najbliższą przyszłość wiąże z pracą 38% badanych. Są to przede wszystkim nadzieje na znalezienie pracy (18%) lub jej utrzymanie (14%). Jednak nieco częściej (42%) nasuwają się Polakom myśli o zagrożeniach związanych z pracą. W wypowiedziach ponad połowy najmłodszych respondentów (do 24 lat) praca zajmuje najważniejszą pozycję zarówno w kategoriach nadziei, jak i - w jeszcze większym stopniu - obaw.
- Nieco rzadziej pojawiają się oczekiwania związane z materialnymi warunkami życia (35%), w tym głównie nadzieje na ich poprawę (30%), ale także na utrzymanie obecnego poziomu życia (4%). Obawy o materialne warunki życia wyraża 30% badanych: co szósty (17%) obawia się obniżenia dotychczasowego poziomu życia, a co dziesiąty (10%) popadnięcia w biedę.
- O zdrowiu myśli się częściej w kategoriach obaw przed jego pogorszeniem (32%) niż w kategoriach nadziei na jego zachowanie (19%).
- Myślenie Polaków o najbliższej przyszłości w skali kraju obraca się w tym roku głównie wokół jednego tematu - bezrobocia. Nadzieje na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych wyraża 42% badanych, a 27% obawia się jej wzrostu.
- W drugiej kolejności Polacy mówią o sytuacji gospodarczej kraju. Ponad jedna czwarta respondentów (27%) liczy na jej poprawę, ale jednocześnie 18% obawia się pogorszenia.

Rokrocznie w styczniu¹ pytamy badanych o ich oczekiwania związane z rozpoczynającym się rokiem. Interesują nas zarówno nadzieje, jak i obawy, lęki - w dwóch zakresach: spraw osobistych i ogólnych, dotyczących kraju. Posługujemy się przy tym pytaniami otwartymi - ankietowani nie wybierają spośród gotowych odpowiedzi, lecz wypowiadają się swobodnie, a ich odpowiedzi są następnie grupowane w szersze kategorie.

SPRAWY OSOBISTE

Zarówno oczekiwania, jak i obawy dotyczące sfery życia osobistego w najbliższej przyszłości koncentrują się wokół trzech dziedzin: materialnych warunków życia, pracy i zdrowia.

W styczniu 2003 roku Polacy swoje oczekiwania na najbliższą przyszłość najczęściej wiążą z pracą. Wokół tej sfery życia koncentrują się nadzieje blisko dwóch piątych respondentów (38%). Dotyczą one głównie samego faktu posiadania pracy - zarówno jej znalezienia (18%), jak i utrzymania obecnego zatrudnienia (14%). Znacznie rzadziej wymieniano nadzieje na awans w pracy (4%) lub oczekiwania związane z poprawą kondycji własnej firmy lub gospodarstwa rolnego (3%).

W tym roku jednak częstsze niż nadzieje i oczekiwania są obawy związane z pracą (42%). Jest to przede wszystkim lęk przed utratą pracy (33%) własnej lub współmałżonka, czasem również obawy o pracę dzieci.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (152) przeprowadzono w dniach 3 - 6 stycznia 2003 roku na liczącej 1025 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Oczekiwania związane z materialnymi warunkami życia, wokół których jeszcze w ubiegłym roku koncentrowało się myślenie o najbliższej przyszłości największej grupy respondentów, obecnie pojawiają się nieco rzadziej - wymienia je 35% pytaných. Dotyczą one przede wszystkim nadziei na poprawę sytuacji finansowej, osiągnięcia większych zarobków (30%). Ale są i tacy ankietowani, choć jest ich zdecydowanie mniej (4%), którzy swoje oczekiwania w tym zakresie formułują w sposób minimalistyczny - wyrażają je nadzieją na utrzymanie obecnego poziomu życia. Niektórzy badani wymieniali także oczekiwania związane z poprawą warunków mieszkaniowych lub inne sprawy z tego zakresu. Warto zauważyć, że nadzieje na poprawę warunków materialnych występują niezależnie od dochodów rodziny i aktualnej oceny swoich warunków życia². Zawsze bowiem można żyć na lepszym poziomie, niż się żyje.

Niewiele mniej osób (30%) wymienia materialne warunki życia odpowiadając na pytania o obawy. Jest to przede wszystkim niepokój o obniżenie dotychczasowego poziomu życia (17%) bądź też strach przed popadnięciem w biedę (10%). W odróżnieniu od oczekiwań i nadziei obawy związane z materialnymi warunkami życia są znacznie częściej udziałem tych, którzy źle oceniają swoją obecną sytuację materialną - w tej grupie badanych 42% obawia się pogorszenia warunków życia - niż tych, którzy oceniają ją dobrze. Jednak i ci drudzy nie są wolni od tego rodzaju obaw - wyraża je niemal co czwarty z nich (23%).

Trzecia dziedzina, wokół której koncentrują się nadzieje i obawy na najbliższą przyszłość, to zdrowie własne i najbliższych. O zdrowiu myśli się częściej w kategoriach obaw przed jego pogorszeniem niż w kategoriach nadziei na utrzymanie obecnego stanu. Co piąty badany wymienił zdrowie własne lub najbliższych wśród nadziei, jakie wiąże z rozpoczynającym się rokiem. Natomiast wśród spraw, które napawają troską, zdrowie wymieniane było przez co trzecią osobę. Jak można się było spodziewać, akcentowanie spraw zdrowia wiąże się przede wszystkim z wiekiem. Im badani są starsi, tym częściej wiążą swoje nadzieje w rozpoczynającym się roku z zachowaniem zdrowia, tym częściej też obawiają się jego pogorszenia.

² Patrz tabele aneksowe.

Tabela 1

Czy może Pan(i) powiedzieć, czego spodziewa się po rozpoczętym roku, jakie wiąże z nim nadzieje , na co Pan(i) liczy - dla siebie i swoich najbliższych?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)				
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZĄ WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03
Materialne warunki życia	54	51	49	40	35
w tym:					
- poprawa sytuacji finansowej, zarobków	41	41	40	32	30
- utrzymanie obecnego poziomu życia	8	6	5	8	4
- poprawa warunków mieszkaniowych	6	5	3	3	2
- inne konkretne cele związane ze standardem życia	2	1	1	1	1
Praca	24	25	25	31	38
w tym:					
- znalezienie pracy	9	9	11	17	18
- stabilność w pracy, utrzymanie jej	6	6	6	6	14
- zmiana pracy, awans	5	5	5	5	4
- poprawa kondycji gospodarstwa rolnego lub własnej firmy	4	4	3	2	3
Zdrowie - własne lub/i najbliższych	27	15	23	23	19
Cele osobiste	7	7	6	6	7
w tym:					
- ukończenie szkoły, zdobycie zawodu, podwyższenie kwalifikacji	4	4	4	4	5
- rodzina (zgoda w..., założenie rodziny), ułożenie życia osobistego	3	3	2	2	2
Nadzieje związane z dziećmi lub wnukami	6	4	4	5	7
w tym:					
- żeby dziecko/dzieci, wnuk/wnuki znalazły pracę	-	-	-	-	5
Stabilizacja, ogólna nadzieja, że „będzie lepiej”, „szczęście i pomyślność	11	10	10	14	10
Nadzieje na poprawę sytuacji własnej związane ze sprawami ogólnymi, kraju	3	4	3	2	5
Inne sprawy	4	3	4	2	4
Niczego się nie spodziewam, na nic nie liczę	8	9	10	8	8
Trudno powiedzieć	2	3	4	3	3
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin					

Tabela 2

Czy może Pan(i) powiedzieć, czego najbardziej obawia się w rozpoczętym roku - w życiu osobistym i sprawach swoich najbliższych?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)				
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZĄ WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03
Materialne warunki życia	31	31	34	27	30
w tym:					
- obniżenie standardu życia, zarobków	24	19	16	24	17
- popadnięcie w biedę	8	12	12	8	10
Praca	28	31	32	32	42
w tym:					
- obawa przed utratą pracy własnej lub współmałżonka	21	19	21	22	33
- obawa przed bezowocnym poszukiwaniem pracy	3	9	8	7	5
- obawa o pracę dzieci	2	2	2	2	2
- obawy dotyczące upadku gospodarstwa rolnego lub własnej firmy	2	2	1	1	2
Zdrowie - własne lub/i najbliższych	42	33	35	36	32
Niepowodzenia w życiu osobistym	9	6	6	5	3
Obawy związane z dziećmi lub wnukami	2	2	1	2	2
Obawy związane z sytuacją kraju - kryzysem gospodarczym, niepokojami społecznymi, klęskami żywiołowymi	2	2	2	3	5
Obawy przed wojną, terroryzmem, destabilizacją	-	-	-	-	4
Obawy dotyczące bezpieczeństwa osobistego	2	5	3	1	1
Inne sprawy	4	4	2	1	1
Niczego się nie obawiam	6	6	5	6	5
Trudno powiedzieć	3	3	5	5	4
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin					

Patrząc z pięcioletniej perspektywy na nadzieje i obawy dotyczące życia osobistego, z jakimi Polacy wkraczają w kolejne lata, widzimy wyraźne przesunięcie się akcentów w kierunku sfery pracy. W styczniu 1999 roku Polacy myśleli przede wszystkim o poprawie swej sytuacji materialnej, zachowaniu zdrowia - własnego i w rodzinie - a dopiero na trzecim miejscu o znalezieniu pracy bądź stabilizacji w niej. Podobnie było wówczas z obawami - przede wszystkim dotyczyły one zdrowia, na drugim miejscu - utrzymania standardu życia, a dopiero na trzecim - pracy. Zbliżona w ogólnym zarysie sytuacja utrzymała się przez następne dwa lata, choć już częściej z niepokojem myślano o pracy. Znaczenie spraw

związanych z pracą w ogólnej puli nadziei wzrosło wyraźnie już w roku ubiegłym. Jednak dopiero w tym roku praca wyraźnie zdominowała myślenie Polaków o najbliższej przyszłości, wokół niej koncentruje się zarówno najwięcej obaw, jak i nadziei.

Dotyczy to przede wszystkim ludzi młodych. Ponad połowa badanych w wieku od 18 do 24 lat mówiąc o oczekiwaniach na najbliższą przyszłość wymienia najczęściej pracę - zarówno w kategorii nadziei, jak i - w jeszcze większym stopniu - obaw.

Tabela 3

Wiek	Sprawy, z którymi badani wiążą nadzieje						
	warunki materialne	praca	zdrowie	dzieci, wnuki	cele osobiste	stabilizacja, pomyślność	na nic nie liczę
	w procentach						
18 - 24 lat	30	53	8	1	28	6	3
25 - 34	42	52	13	1	5	8	7
35 - 44	36	38	10	7	3	13	6
45 - 54	32	45	22	12	2	10	12
55 - 64	39	19	21	8	0	16	10
65 i więcej	29	15	39	13	3	11	11

Tabela 4

Wiek	Sprawy, z którymi badani wiążą obawy						
	warunki materialne	praca	zdrowie	sytuacja kraju	wojna, terroryzm	niepowodzenia osobiste	niczego się nie obawiam
	w procentach						
18 - 24 lat	19	55	11	2	1	6	4
25 - 34	26	46	33	6	3	4	7
35 - 44	30	53	24	5	3	0	3
45 - 54	40	46	37	5	4	1	4
55 - 64	43	25	41	6	1	3	7
65 i więcej	26	19	50	9	8	3	3

Zdominowanie myślenia o najbliższej przyszłości przez sprawy związane z zatrudnieniem wskazuje, że sytuacja na rynku pracy może być w bieżącym roku jednym z najważniejszych, jeśli nie najważniejszym czynnikiem kształtującym nastroje społeczne.

SPRAWY PUBLICZNE

Myślenie Polaków o najbliższej przyszłości w kategoriach spraw ogólnych, dotyczących kraju, obraca się w tym roku przede wszystkim wokół jednego tematu - bezrobocia, a więc tej samej sfery spraw, która zdominowała myślenie o własnym losie.

Nadzieje na zmniejszenie bezrobocia w Polsce wyraża ponad dwie piąte badanych, a jednocześnie ponad jedna czwarta obawia się jego wzrostu. Zarówno w kategorii „nadziei”, jak i „obaw” bezrobocie wymieniane było najczęściej. Dopiero w drugiej kolejności pojawiły się wypowiedzi dotyczące sytuacji gospodarczej kraju. Nadzieje na jej poprawę wyraża nieco więcej niż jedna czwarta badanych, a niepełna jedna piąta obawia się pogorszenia.

Tabela 5

Czy może Pan(i) powiedzieć, czego spodziewa się po rozpoczętym roku, jakie wiąże z nim nadzieje , na co Pan(i) liczy - dla kraju, Polski?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)				
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZĄ WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03
Zmniejszenie, likwidacja bezrobocia	11	15	20	32	42
Poprawa sytuacji gospodarczej	17	20	19	31	27
Poprawa sytuacji materialnej społeczeństwa	21	18	13	12	11
Spokój i stabilizacja w kraju, polityce, brak konfliktów społecznych, porządek	25	22	18	14	9
Wejście do UE, nadzieje z tym związane, pomyślny wynik referendum	4	4	4	3	9
Dobre rządy, poprawa stylu rządzenia	9	11	10	6	7
Ogólnie formułowane nadzieje „żeby było lepiej”, „żeby szło ku lepszemu”	7	7	10	11	5
Inne sprawy	5	4	7	2	3
Na nic nie liczy, niczego się nie spodziewa, „żeby nie było gorzej”	10	10	6	6	5
Trudno powiedzieć	11	10	11	8	10
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin					

Poza bezrobociem i sytuacją gospodarczą przedmiotem nadziei, ale i troski Polaków jest sytuacja materialna społeczeństwa. Sprawa ta wymieniana jest tak samo często w kategoriach nadziei na poprawę (11%), co obawy przed pogorszeniem (10%). Prawie co dziesiąty badany wyraża również nadzieję na spokój i stabilizację, brak konfliktów

w kraju, jednak ta sfera spraw nieco częściej jest przedmiotem troski. Obawy przed niepokojami społecznymi, konfliktami znalazły się na trzecim miejscu wśród spraw, których badani najbardziej się obawiają, były one częściej wymieniane (14%) niż lęk przed pogorszeniem się materialnych warunków życia społeczeństwa. Prawie co ósmy Polak (12%) niepokoi się o bezpieczeństwo kraju, jednak warto od razu powiedzieć, że mimo napiętej sytuacji w Zatoce Perskiej odsetek badanych wyrażających obawy przed wybuchem wojny jest w tym roku nieco mniejszy niż w roku ubiegłym.

Tabela 6

Czy może Pan(i) powiedzieć, czego najbardziej obawia się w rozpoczętym roku - w sprawach kraju, Polski?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)				
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZĄ WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03
Wzrost bezrobocia	8	10	18	18	27
Pogorszenie sytuacji gospodarczej, także ogólnie „będzie gorzej”	13	11	14	31	18
Niepokoje społeczne, strajki, konflikty	29	22	18	17	14
Wojna, zagrożenia bezpieczeństwa kraju	10	15	10	16	12
Pogorszenie sytuacji materialnej społeczeństwa, wzrost biedy	10	10	7	7	10
Złe rządy, korupcja, prywata	5	13	8	5	6
Wstąpienie do Unii Europejskiej	4	4	4	2	5
Odrzucenie integracji, negatywny wynik referendum	-	-	-	-	3
Wzrost przestępczości, patologia społeczna	5	8	6	2	4
Wyprzedaż kraju obcym, uzależnienie od Zachodu	-	-	5	3	3
Zamachy terrorystyczne	-	-	-	-	2
Kłęski żywiołowe, kataklizmy	4	1	1	2	1
Niczego się nie obawiam, „jakoś to będzie”	4	4	4	2	2
Trudno powiedzieć	12	12	15	11	14
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin					

Zakończenie rokowań z Unią Europejską i zbliżający się termin referendum akcesyjnego sprawiły, że mówiąc o najbliższej przyszłości Polacy częściej niż w latach poprzednich wymieniają integrację. Nadzieje na pozytywny wynik referendum w sprawie wejścia Polski do UE i różnego rodzaju oczekiwania związane z integracją pojawiły się trzykrotnie częściej niż w styczniu ubiegłego roku - wyraża je obecnie 9% badanych. Również w kategorii obaw wstąpienie do UE i jego konsekwencje odnotowaliśmy w tym roku ponad

dwukrotnie częściej niż w poprzednim, ale wyraża je mniej osób niż nadzieje (5%). W wypowiedziach na temat Unii Europejskiej pojawiła się jeszcze inna kwestia - 3% badanych stwierdziło, że w sprawach kraju najbardziej obawiają się odrzucenia integracji w wyniku referendum.

Patrząc z pięcioletniej perspektywy na wyrażane przez Polaków nadzieje i obawy związane z najbliższą przyszłością kraju zauważamy, podobnie jak w zakresie spraw osobistych, rosnącą rolę problemu bezrobocia. Już w roku ubiegłym sygnalizowaliśmy, iż z roku na rok coraz częściej występują oczekiwania dotyczące zmniejszenia liczby osób pozostających bez pracy. Ale wówczas nie była to jeszcze jedyna dominująca sprawa - równie często wymieniano oczekiwania związane z poprawą sytuacji gospodarczej. Jednocześnie wzrastał odsetek badanych wyrażających obawę przed zwiększaniem się bezrobocia, jednak w poprzednich latach był to wzrost mniej dynamiczny niż wzrost oczekiwań poprawy sytuacji na rynku pracy, sprawa ta lokowała się wyraźnie na drugim planie obaw. W tym roku natomiast kwestia bezrobocia pojawia się zdecydowanie najczęściej zarówno po stronie oczekiwań, jak i obaw.

Wzrost znaczenia sprawy bezrobocia w myśleniu Polaków o sprawach kraju najlepiej zilustruje porównanie struktury odpowiedzi badanych na te same pytania zadane obecnie (omówiliśmy je wyżej) i przed czterema laty.

W styczniu 1999 roku mówiąc o sprawach kraju w najbliższej przyszłości Polacy wymieniali na pierwszym miejscu nadzieje na spokój i stabilizację, brak konfliktów społecznych (25%), następnie poprawę sytuacji materialnej społeczeństwa (21%), poprawę sytuacji gospodarczej kraju (17%) i dopiero na czwartym miejscu - zmniejszenie bezrobocia (11%). Natomiast obawy dotyczyły wówczas przede wszystkim niepokojów, konfliktów społecznych (29%), pogorszenia sytuacji gospodarczej (13%), pogorszenia sytuacji materialnej społeczeństwa (10%), wojny, zagrożenia bezpieczeństwa kraju (10%) i dopiero na piątym miejscu pojawiały się obawy przed wzrostem bezrobocia (8%).

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy może Pan(i) powiedzieć, czego spodziewa się Pan(i) po rozpoczętym roku, jakie wiąże Pan(i) z nim nadzieje, na co Pan(i) liczy?

Dla siebie osobiście i swoich najbliższych

1 - Warunki materialne; 2 - Praca; 3 - Zdrowie; 4 - Dzieci lub wnuki; 5 - Cele osobiste; 6 - Stabilizacja, ogólnikowe nadzieje "będzie lepiej"; 7 - Nadzieje wiążące sytuację własną z sytuacją kraju; 8 - Inne; 9 - Niczego nie oczekuję

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Trudno powie- dziec	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	35	38	19	7	7	10	5	4	8	3	1024
Płeć Mężczyźni Kobiety	36 34	38 39	17 20	6 8	6 7	11 10	6 4	6 3	9 8	2 4	488 536
Wiek 18-24 lat 25-34 35-44 45-54 55-64 65 lat i więcej	30 42 36 32 39 29	53 52 38 45 19 15	8 13 10 22 21 39	1 1 1 12 18 13	28 55 33 30 60 3	6 18 13 10 16 11	4 7 7 3 4 5	3 6 4 4 4 4	3 7 6 12 10 11	1 0 4 3 6 5	158 185 190 211 102 177
Miejsce zamieszkania Wies Miasto do 20 tys. 20-100 tys. 101-500 tys. 501 tys.i więcej mieszk.	32 34 34 39 38	41 39 36 37 35	24 18 18 12 17	8 6 7 9 3	7 5 5 6 14	8 13 12 11 12	4 3 5 9 5	5 3 3 5 5	8 13 8 7 6	3 1 5 3 2	376 127 206 191 124
Wykształcenie Podstawowe Zasadnicze zawodowe Średnie Wyższe	33 33 35 42	28 50 39 29	27 18 13 20	9 6 6 7	7 3 9 11	6 8 16 10	3 4 6 10	6 3 3 7	11 7 7 9	6 2 1 4	262 306 344 112
Grupa społ.-zaw. pracujący Kadra kier., inteligencja Prac.umysł.niz.szczebła Pracownicy fiz.- umysł. Robotnicy wykwalifikowani Robotnicy niewykwalifik. Rolnicy Pracujący na własny rach.	34 43 47 39 40 27 30	32 36 34 41 45 42 50	19 12 12 22 16 3 16	9 9 3 4 3 1 11	8 3 9 1 5 1 2	20 17 9 5 18 15 19	4 7 14 4 0 4 8	10 1 1 5 4 6 2	11 6 1 14 8 10 7	5 2 0 2 1 5 1	64 93 95 89 47 54 38
Bierni zawodowo Renciści Emeryci Uczniowie i studenci Bezrobotni Gospodynie domowe i inni	39 31 37 22 27	20 15 41 74 58	27 35 10 10 15	11 12 1 5 4	1 3 5 2 3	13 10 4 3 13	1 5 3 5 2	3 4 5 7 5	10 11 2 9 1	5 3 3 0 4	105 182 74 143 35
Pracuje w: inst. państw., publicznej społce właścicieli prywatnych i państwa sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	38 48 40 30	42 34 33 39	17 11 17 18	10 3 5 3	2 9 7 1	11 15 13 14	4 8 10 3	4 1 5 6	6 12 7 9	3 0 1 4	159 82 193 60
Dochody na jedną osobę Do 299 zł 300-399 400-599 600-800 Powyżej 800 zł	35 34 34 36 43	58 48 39 35 27	7 25 18 24 20	8 7 6 12 8	4 3 11 3 6	6 13 5 11 15	2 3 7 2 12	3 2 5 3 4	7 11 8 11 6	3 1 2 4 1	132 100 187 156 151
Ocena własnych war. mater. Złe Średnie Dobre	35 33 37	45 37 33	15 21 19	7 8 5	4 7 11	8 10 14	4 5 6	3 4 6	12 6 8	3 4 1	315 465 243
Udział w prakt. religijnych Kilka razy w tygodniu Raz w tygodniu 1-2 razy w miesiącu Kilka razy w roku W ogóle nie uczestniczy	19 33 42 44 27	25 39 39 36 44	17 20 21 15 17	7 8 4 6 3	7 8 4 6 4	20 10 10 9 8	8 5 5 5 5	8 4 5 5 4	13 9 4 6 10	6 3 3 2 1	53 543 148 179 98
Poglądy polityczne Lewica Centrum Prawica Trudno powiedzieć	45 28 37 29	37 41 36 39	18 16 18 23	8 6 6 8	4 7 11 6	8 15 12 6	4 7 6 3	3 4 6 5	5 9 9 10	3 1 1 7	243 273 256 251

Tabela 2. Czego najbardziej się Pan(i) obawia?

W życiu osobistym i w sprawach swoich najbliższych

1 - Zdrowie; 2 - Praca; 3 - Warunki materialne; 4 - Sytuacja w kraju; 5 - Wojna, terroryzm, destabilizacja; 6 - Niepowodzenia osobiste; 7 - Bezpieczeństwo; 8 - Inne; 9 - Niczego się nie obawiam; 10 - Obawy związane z dziećmi lub wnukami

	(%)										Trudno powie- dzieć	Liczba osób
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Ogółem	32	42	30	5	4	3	1	1	5	2	4	1022
Płeć												
Mężczyźni	31	44	27	5	4	3	1	1	6	0	6	486
Kobiety	34	40	33	6	3	3	1	1	3	3	3	536
Wiek												
18-24 lat	11	55	19	2	1	6	1	0	4	1	12	158
25-34	33	46	26	6	3	4	0	0	7	3	2	183
35-44	24	53	30	5	3	0	0	2	3	2	5	190
45-54	37	46	40	5	4	1	0	0	4	1	2	211
55-64	41	25	43	6	1	3	2	0	7	2	5	102
65 lat i więcej	50	19	26	9	8	3	3	0	3	1	0	177
Miejsce zamieszkania												
Wies	30	44	27	7	4	2	0	0	3	1	7	376
Miasto do 20 tys.	31	30	31	5	2	3	3	1	9	3	5	127
20-100 tys.	35	44	39	4	2	3	1	0	5	1	5	206
101-500 tys.	31	46	33	5	4	4	2	1	5	2	0	189
501 tys.i więcej mieszk.	39	40	20	4	5	3	1	1	3	1	2	124
Wykształcenie												
Podstawowe	38	30	35	6	3	4	2	0	4	1	5	261
Zasadnicze zawodowe	26	49	29	7	4	1	0	1	3	1	4	306
Średnie	32	46	28	4	4	3	1	0	4	3	6	344
Wysze	39	38	26	4	2	5	1	2	11	1	0	112
Grupa społ.-zaw. pracujący												
Kadra kier., inteligencja	41	47	27	6	0	3	0	3	9	0	1	64
Prac. umysł. niż. szczebla	33	59	29	0	1	5	0	0	9	0	0	93
Pracownicy fiz. - umysł.	21	66	19	2	5	2	1	0	4	0	3	95
Robotnicy wykwalifikowani	41	64	18	2	2	0	0	0	1	0	3	89
Robotnicy niewykwalifik.	14	60	29	1	4	4	0	1	4	4	4	47
Rolnicy	17	35	33	17	4	2	0	2	3	7	7	54
Pracujący na własny rach.	48	35	28	5	3	0	1	2	8	2	0	38
Bierni zawodowo												
Renciści	35	26	37	7	7	2	2	1	5	1	4	105
Emeryci	50	19	31	9	6	3	3	0	4	2	4	182
Uczniowie i studenci	18	42	27	3	0	9	1	0	4	0	13	74
Bezrobotni	19	46	40	5	3	2	0	1	3	4	6	142
Gospodynie domowe i inni	43	19	40	8	0	0	0	0	3	0	11	35
Pracuje w:												
inst. państw., publicznej	35	57	25	3	3	1	0	0	5	0	3	159
społec. właścicieli	32	70	20	0	3	0	0	0	6	0	1	82
prywatnych i państwa	30	48	29	3	3	0	1	1	6	0	3	193
sekt. przyw. poza rolnict.	16	34	34	15	6	1	0	1	3	7	7	60
prywatnym gosp. rolnym												
Dochody na jedną osobę												
Do 299 zł	26	53	36	5	3	0	0	1	4	4	2	132
300-399	31	51	29	3	1	0	0	0	5	4	4	100
400-599	28	40	32	5	4	5	1	0	4	1	6	187
600-800	38	42	33	5	5	3	1	0	4	1	2	156
Powyżej 800 zł	43	35	26	5	4	5	2	1	8	0	2	151
Ocena własnych war. mater.												
Złe	31	39	42	5	3	3	1	0	4	1	3	315
Średnie	30	44	26	7	4	3	1	1	4	2	6	464
Dobre	38	41	23	4	3	3	1	0	7	1	3	243
Udział w prakt. religijnych												
Kilka razy w tygodniu	40	25	31	3	4	5	0	0	6	5	7	53
Raz w tygodniu	31	42	33	6	3	3	1	0	5	1	5	543
1-2 razy w miesiącu	38	48	18	4	6	2	0	0	3	2	3	148
Kilka razy w roku	28	41	33	6	5	2	1	0	6	1	4	179
W ogóle nie uczestniczy	36	44	25	1	2	1	2	4	4	1	3	96
Poglądy polityczne												
Lewica	33	44	27	5	6	3	1	0	5	1	3	243
Centrum	32	43	31	6	2	0	1	1	0	1	4	273
Prawica	26	45	29	7	4	4	1	1	0	0	2	254
Trudno powiedzieć	36	36	33	4	2	1	1	0	2	2	8	251

Tabela 3. Czy może Pan(i) powiedzieć, czego spodziewa się Pan(i) po rozpoczęciu roku, jakie wiąże Pan(i) z nim nadzieje, na co Pan(i) liczy?

Dla kraju, Polski

1 - Bezrobocie; 2 - Sytuacją gospodarczą; 3 - Spokój, stabilizacja; 4 - Sytuacja materialna społeczeństwa; 5 - Ogólniki "będzie lepiej"; 6 - Dobre, uczciwe rządy; 7 - Wejście do UE; 8 - Pokój; 9 - Walka z korupcją, przestępczością, naprawa państwa; 10 - Inne; 11 - Na nic nie liczy

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	(%) Trudno powie- dzieć	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	42	27	9	11	5	3	9	4	4	3	5	10	1025
Płeć Mężczyźni Kobiety	38 45	32 22	9 9	10 12	4 6	3 4	11 7	5 4	4 5	3 2	6 5	9 10	489 536
Wiek 18-24 lat 25-34 35-44 45-54 55-64 65 lat i więcej	40 41 41 41 37 37	33 31 30 24 20 19	4 10 5 8 17 13	10 11 8 13 12 12	2 7 5 3 2 10	4 2 6 2 4 2	13 8 10 11 3 6	1 6 3 4 9 5	3 4 5 4 4 5	3 3 4 1 4 2	2 4 5 8 7 6	12 12 10 6 9 10	158 185 192 211 102 177
Miejsce zamieszkania Wies Miasto do 20 tys. 20-100 tys. 101-500 tys. 501 tys. i więcej mieszk.	44 47 33 44 40	24 26 30 31 24	10 6 9 9 8	10 11 13 12 9	5 8 7 3 3	4 2 6 6 5	8 9 7 11 13	8 3 3 1 1	2 1 6 6 9	2 1 4 4 3	4 7 6 6 5	12 6 13 7 4	376 127 208 191 124
Wykształcenie Podstawowe Zasadnicze zawodowe Średnie Wyższe	45 41 40 41	18 23 34 35	10 8 10 6	10 17 7 9	7 5 4 2	2 10 4 8	6 10 8 17	5 5 4 1	3 2 7 5	2 2 3 4	7 5 4 7	12 11 8 5	262 306 345 112
Grupa społ.-zaw. pracujący Kadra kier., inteligencja Prac. umysł. niż. szczebla Pracownicy fiz.- umysł. Robotnicy wykwalifikowani Robotnicy niewykwalifik. Rolnicy Pracujący na własny rach.	46 40 35 47 22 46 43	46 36 37 25 28 12 48	6 9 5 11 6 4 6	12 7 8 11 11 24 4	0 3 5 4 7 5 6	7 2 1 1 2 7 9	9 15 10 3 11 3 4	2 1 3 7 7 17 1	7 4 5 3 3 3 12	6 5 2 3 3 4 2	4 5 1 11 8 6 7	4 5 15 11 7 14 2	64 94 95 89 47 54 38
Bierni zawodowo Renciści Emeryci Uczniowie i studenci Bezrobotni Gospodynie domowe i inni	43 36 50 45 52	20 18 31 24 9	14 14 3 9 10	14 12 7 12 6	12 7 0 5 0	3 3 9 1 1	7 6 18 10 12	1 7 0 2 5	3 5 8 0 6	2 1 1 1 5	7 7 1 3 4	6 11 10 13 13	105 182 74 143 35
Pracuje w: inst. państw., publicznej społec. właścicieli prywatnych i państwa sekt. prywat. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	46 42 37 46	30 36 39 15	7 7 7 4	9 4 11 22	2 4 5 4	3 2 4 6	12 5 7 3	3 5 3 15	5 5 5 2	3 1 4 4	6 8 4 5	9 10 7 13	160 82 193 60
Dochody na jedną osobę Do 299 zł 300-399 400-599 600-800 Powyżej 800 zł	50 55 42 37 42	26 28 24 27 33	7 9 5 16 9	14 5 11 11 15	7 2 3 5 6	4 3 2 3 7	9 11 11 7 12	4 5 6 3 5	2 3 5 3 8	1 1 2 2 7	3 6 7 8 3	9 4 9 11 1	132 100 187 158 151
Ocena własnych war. mater. Złe Średnie Dobre	39 45 38	24 27 29	9 10 8	11 11 11	5 5 6	1 4 5	8 9 11	3 5 4	3 5 4	3 2 4	6 5 4	11 8 10	315 465 245
Udział w prakt. religijnych Kilka razy w tygodniu Raz w tygodniu 1-2 razy w miesiącu Kilka razy w roku W ogóle nie uczestniczy	31 41 45 47 39	18 25 30 29 31	15 11 5 7 6	10 11 13 12 11	6 6 5 2 6	2 4 3 1 2	7 9 9 9 10	5 4 6 4 1	5 4 4 5 4	6 2 4 4 2	8 6 3 4 3	8 10 9 9 14	53 544 148 179 98
Poglądy polityczne Lewica Centrum Prawica Trudno powiedzieć	46 40 38 43	26 34 28 18	9 12 7 8	13 9 11 12	4 5 5 5	4 3 5 1	14 6 13 4	5 4 5 3	3 4 5 4	2 2 4 2	3 5 6 6	8 9 7 16	243 274 256 251

Tabela 4. Czego najbardziej się Pan(i) obawia?

W sprawach kraju, Polski

1 - Bezrobocie; 2 - Sytuacja gospodarcza; 3 - Niepokoje społeczne; 4 - Wojna; 5 - Terroryzm; 6 - Pogorszenie sytuacji materialnej społeczeństwa; 7 - Negatywny wynik referendum; 8 - Wejście do UE; 9 - Wyprzedaż majątku narodowego

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Liczba osób Ogółem	27	15	14	11	2	10	3	5	2
Płeć Mężczyźni Kobiety	25 28	20 11	13 15	7 16	1 3	9 11	5 2	6 3	3 2
Wiek 18-24 lat 25-34 35-44 45-54 55-64 65 lat i więcej	35 29 24 29 28 17	10 20 18 21 9 9	3 10 13 19 21 20	5 9 10 11 13 22	0 3 2 3 2 2	5 14 6 11 9 12	5 4 2 3 1 2	6 5 7 3 5 2	4 2 2 2 2 2
Miejsce zamieszkania Wies Miasto do 20 tys. 20-100 tys. 101-500 tys. 501 tys. i więcej mieszk.	30 32 25 23 21	13 16 17 14 18	14 7 17 14 16	11 8 13 14 11	2 1 2 2 2	9 10 6 6 11	1 4 4 5 5	5 5 5 6 6	3 2 1 1 4
Wykształcenie Podstawowe Zasadnicze zawodowe Średnie Wyższe	23 26 29 29 31	8 19 16 11 20	15 15 11 10 19	17 9 10 10 10	2 2 3 3 1	10 11 9 7 7	0 2 2 1 7	7 4 4 4 4	1 5 3 3 1
Grupa społ.-zaw. pracujący Kadra kier., inteligencja Prac. umysł. niż. szczebla Pracownicy fiz.- umysł. Robotnicy wykwalifikowani Robotnicy niewykwalifik. Rolnicy Pracujący na własny rach.	24 30 30 24 36 20 25 19	25 21 16 16 18 21 25 32	17 12 14 14 24 7 11 8	14 8 6 6 12 6 2 4	2 2 3 3 1 3 3 0	8 4 10 6 6 8 8 10	4 8 7 2 2 0 0 6	5 2 2 1 1 10 5 5	2 1 1 1 2 4 9 2
Bierni zawodowo Renciści Emeryci Uczniowie i studenci Bezrobotni Gospodynie domowe i inni	28 17 38 35 17	13 8 9 12 4	17 19 4 12 7	13 20 3 15 17	2 2 1 2 7	15 11 5 11 12	1 2 1 3 0	5 3 10 6 4	1 2 6 1 0
Pracuje w: inst. państw., publicznej społecz. właścicieli prywatnych i państwa sekt. prywat. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	26 20 32 25	20 18 20 26	20 17 9 12	10 12 7 2	4 0 2 3	3 12 9 8	3 8 0 0	4 1 9 9	3 2 8 8
Dochody na jedną osobę Do 299 zł 300-399 400-599 600-800 Powyżej 800 zł	23 31 32 29 25	15 16 10 16 17	19 13 14 15 18	11 10 14 16 12	2 4 2 1 2	10 9 10 15 10	0 0 0 1 8	6 5 6 4 4	3 3 3 2 2
Ocena własnych war. mater. Złe Średnie Dobre	26 27 27	16 15 14	14 17 8	12 11 12	3 2 2	11 10 8	1 3 5	6 4 4	2 2 3
Udział w prakt. religijnych Kilka razy w tygodniu Raz w tygodniu 1-2 razy w miesiącu Kilka razy w roku W ogóle nie uczestniczy	24 26 33 31 17	7 15 17 16 15	12 16 15 12 8	5 12 13 10 10	2 2 1 3 2	6 11 7 13 4	1 2 1 9 4	10 5 2 3 8	3 5 5 3 2
Poglądy polityczne Lewica Centrum Prawica Trudno powiedzieć	28 27 27 25	17 15 20 9	21 14 14 8	10 13 11 12	3 1 1 4	8 9 9 13	3 3 3 2	4 4 3 3	2 3 3 2

(continued)

Tabela 4 (cd.). Czego najbardziej się Pan(i) **obawia**?

W sprawach kraju, Polski

10 - Klęski żywiołowe, kataklizmy; 11 - Złe rządzenie; 12 - Wzrost przestępczości; 13 - Ogólnie "będzie gorzej"; 14 - Niczego się nie obawiam; 15 - Inne

	10						(%)	
	10	11	12	13	14	15	Trudno powie- dziec	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	1	6	4	3	2	3	14	1024
Płeć								
Meżczyźni	0	8	4	3	3	2	12	489
Kobiety	1	5	5	3	1	4	16	535
Wiek								
18-24 lat	0	6	2	6	3	4	20	158
25-34	0	3	3	2	2	4	14	185
35-44	1	6	3	4	2	2	17	192
45-54	1	9	8	2	1	3	8	211
55-64	1	9	7	4	3	3	9	101
65 lat i więcej	1	5	4	1	2	3	17	177
Miejsce zamieszkania								
Wies	1	3	3	3	1	3	17	376
Miasto do 20 tys.	1	2	3	3	5	4	17	127
20-100 tys.	0	1	4	2	2	3	17	208
101-500 tys.	1	1	4	2	2	4	10	191
501 tys. i więcej mieszk.	0	7	5	2	3	3	4	123
Wykształcenie								
Podstawowe	1	5	4	3	2	1	20	262
Zasadnicze zawodowe	1	4	4	3	3	1	14	305
Średnie	0	8	5	3	1	4	13	345
Wyższe	0	10	3	2	2	6	5	112
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	10	3	1	0	6	3	64
Prac. umysł. niż. szczebla	0	14	2	0	2	3	10	94
Pracownicy fiz.- umysł.	0	5	1	0	3	3	15	95
Robotnicy wykwalifikowani	0	6	4	3	0	1	11	88
Robotnicy niewykwalifik.	0	3	5	7	4	0	24	47
Rolnicy	0	2	5	2	4	0	18	54
Pracujący na własny rach.	1	14	5	10	4	1	9	38
Bierni zawodowo								
Renciści	1	4	4	5	3	4	14	105
Emeryci	1	5	6	1	3	3	16	182
Uczniowie i studenci	0	9	4	9	1	6	18	74
Bezrobotni	2	3	6	9	2	3	14	143
Gospodynie domowe i inni	2	0	7	7	0	3	26	35
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	0	7	5	1	1	3	13	160
spółce właścicieli	0	4	3	1	1	5	13	82
prywatnych i państwa	0	10	2	4	3	1	10	193
sekt. pryw. poza rolnict.	0	2	4	1	3	0	17	60
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	1	3	6	5	2	2	14	132
300-399	2	5	1	2	1	3	18	100
400-599	0	6	6	2	2	5	14	187
600-800	1	5	4	3	3	3	9	157
Powyżej 800 zł	1	10	4	3	1	4	5	151
Ocena własnych war. mater.								
Złe	2	4	5	3	3	3	14	315
Średnie	0	6	4	2	2	4	13	464
Dobre	1	8	4	4	3	2	17	245
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	0	5	6	6	3	6	13	53
Raz w tygodniu	1	6	4	2	2	3	15	544
1-2 razy w miesiącu	0	5	4	4	1	2	14	148
Kilka razy w roku	1	7	3	4	3	2	10	178
W ogóle nie uczestniczy	0	9	7	5	3	5	14	98
Poglądy polityczne								
Lewica	0	7	6	4	2	3	11	243
Centrum	0	7	2	3	2	3	12	274
Prawica	1	7	4	3	2	4	8	255
Trudno powiedzieć	1	3	6	3	2	2	26	251